

ISSN: 3060-4613

MAKTABGACHA
VA MAKTAB
TA'LIMI VAZIRLIGI

O'zbekiston
Milliy Pedagogika
Universiteti

№3(2)
2026

- 13.00.00 Pedagogika fanlari
- 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
- 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
- 13.00.03 Maxsus pedagogika
- 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
- 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
- 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
- 13.00.07 Ta'limda menejment
- 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
- 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
- 07.00.00 Tarix fanlari
- 19.00.00 Psixologiya fanlari
- 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
- 02.00.00 Kimyo fanlari
- 03.00.00 Biologiya fanlari
- 09.00.00 Falsafa fanlari
- 10.00.00 Filologiya fanlari
- 11.00.00 Geografiya fanlari

M

AKTABGACHA VA AKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Elektron nashr. 946 sahifa,
16-mart, 2026-yil.

BOSH MUHARRIR:

Karimova E'zoza Gapijanovna – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Woogyu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
Abdullayeva N. Sh. – Pedagogika fanlari doktori (DSc), professor
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (Phd)
Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayeva F. O. – pedagogika fanlari doktori (DSc), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis institute dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Doniyorov S. M. – "Yangi O'zbekiston" va "Pravda Vostoka" gazetalar tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari nomzodi (PhD)
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Vaxobov Anvar Abdusattor o'g'li – Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ

Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:

Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:

Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician

Shoumarov G. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician

Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor

Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Shermuhhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor

Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)

Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)

Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)

Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)

Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)

Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)

Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor

Abdullayeva N. Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Professor

Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)

Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor

Mirzayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Associate Professor

Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service

Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor

Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)

Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the Editorial Board of the newspapers "Yangi Uzbekiston" and "Pravda Vostoka", Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Candidate of Philological Sciences (PhD)

Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics

Ashurov R. R. – Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor

Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region

Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun

Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

Vakhobov Anvar Abdusattor oglu – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences, Associate Professor

“Maktabgacha va maktab ta’limi” jurnali O‘zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro‘yxatiga kiritilgan:

Pedagogika fanlari bo‘yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:

- Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
- Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)

Psixologiya fanlari bo‘yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):

- Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
- Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

“Maktabgacha va maktab ta’limi”
jurnali

26.09.2023-yildan

O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti
Administratsiyasi huzuridagi Axborot
va ommaviy kommunikatsiyalar
agentligi tomonidan **№C-5669363**
reyestr raqami tartibi bo‘yicha
ro‘yxatdan o‘tkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA

Katta guruh tarbiyalanuvchilarida kasb haqidagi dastlabki tasavvurlarni shakllantirish metodikasini innovatsion ekotizim sharoitida takomillashtirish	18
Uralova Fotima Baxtiyor qizi	
Malakali sportchilarning kommunikativ qobiliyatlarini takomillashtirishda sotsiologik yondashuv (gandbolchilar misolida).....	23
G. A. Valiyeva	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida motor alaiyal bolalarni ruhiy va nutqiy rivojlantirish usullari	27
Suyunova Surayyo Ulash qizi	
Sog'lom bola ekotizimining asoslari: ovqatlanish, immunitet va rivojlanish	31
Israilova Xusnida Adilovna	
Mobil ilovalar yordamida mustaqil o'qishni rivojlantirish	37
Raximova Feruza Najmiddinova	
Biologiya darslarida muammoli ta'lim texnologiyasini qo'llash orqali mantiqiy fikrlashni rivojlantirish	42
Dauekeeva Gulistan Orinbaevna	
Talabalarga ingliz tilidagi matnlarni kommunikativ metod yordamida o'qish texnikasini takomillashtirish usullari	46
Mo'minova Mahliyo Axrorjonovna	
Velosiped haydashning afzalliklari.....	49
Raxmonova Go'zal Bobir qizi	
Компетентностный подход как стратегическая основа модернизации образования и его реализация в преподавании русского языка как иностранного в Узбекистане	54
Мирзакбарова Севда Вахиддиновна	
Umumta'lim maktablarida texnologiya fani mashg'ulotlarini tashkil etishning zamonaviy yondashuvlari va metodlari.....	58
Ziyamova Gulbaxor Tulabayevna	
Типы аббревиации в русском и узбекском языках: сравнительно-типологический анализ.....	62
Рахмонова Бахтигул Пайзилловна	
Maktabgacha ta'limda nutqni rivojlantirish jarayonida didaktik o'yinlardan foydalanish metodikasi	65
Abidjonova Mushtariybonu Qobiljon qizi	
Tarbiyaviy tadbirlarni samarali tashkil etishda maktabgacha ta'lim tashkiloti va ota-onalarning o'zaro hamkorlik masalalari.....	71
Sanayeva Surayyo Bobonazarovna, Jabborova Shaxina G'affor qizi	
Qadriyatli yondashuv asosida talabalarni ma'naviy-axloqiy tarbiyalash mexanizmlarini takomillashtirish ..	76
G'aybullayev Quvonchbek G'olibovich	
Maktab o'quvchilarida stressga barqarorlik namoyon bo'lishining psixologik tahlili	83
Ismoilova N. Z.	
Yoshlar ma'naviyatini shakllantirishda milliy qadriyatlarning o'rni.....	87
Karshiyev Jaxongir Abdirayimovich	
Funksional savodxonlikni rivojlantirishda o'qish savodxonligining o'rni va ahamiyati	91
Xatamova Munisa Mamadulla qizi	
Transformatsiyalash tizimi asosida o'quvchilarning loyihalash kompetensiyalarini rivojlantirish samaradorligi	95
Jurayeva Zulayxo Islomovna	
Zamonaviy boshqaruv nazariyalarida rahbar muloqoti (transformatsion, kommunikativ va ishtirokchi boshqaruv yondashuvlari asosida).....	102
Islamova Difuza Dilshodovna	

Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarida pedagogik kompetentlikni tabaqalashgan yondashuv asosida rivojlantirish mazmuni	107
Begmatova Nasiba Mengnarovna	
Bo'lajak maxsus pedagoglarni inklyuziv ta'limda subyektlar faoliyatini o'rgatish metodikasi	112
Dilshodov Abrorjon Dilshodjon o'g'li	
Pre-Reading Activities to Enhance Foreign Language Reading Comprehension: Reading "The Adventures of Tom Sawyer" in 10–11 Grades	118
Djumaniyazova Zulfiya Kaliyevna	
Nutq aktlarini o'rgatishda autentik materiallardan foydalanishning metodik imkoniyatlari (filologik yo'nalish talabalari misolida)	122
Fayzulloeva Chevar G'ayrat qizi	
Yangi O'zbekistonda talaba-yoshlarni milliy yuksaltirishda jadid-marifatparvarlari ilgari surgan g'oyalarning o'rni va roli	125
Mamadaliyev Abduvoxid Maxsitaliyevich	
Gimnastikaning O'zbekistonga kirib kelish va rivojlanish tarixi	128
N. Q. Mamasidova	
Uglevodorodlar tarkibini aniqlashda massa ulushiga asoslangan reflektiv yondashuv (7-9-sinflar misolida)	131
Maxamadiyev Sharofiddin Jumaboyevich, Smanova Zulayxo Asanalievna	
Screencasting materiallarini yaratish va ularni o'quv jarayonida qo'llash	134
Maxmudova Dilfuza Meliyevna, Ergashov Niyozxon Ilyozxon o'g'li	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda so'z shakllanishini psixolingvistik asoslari	137
Moxirabonu G'aniyeva Adxam qizi	
Maktabgacha ta'limdagi muammolar va yechimlar: o'zbekiston respublikasi tajribasi	140
N. Sh. Miryusupova	
Interaktiv kartografik resurslar va ularning ta'lim jarayonida qo'llanilishining didaktik, kognitiv hamda metodik asoslari	143
Olimova Aziza Abdullayevna	
Mentorlik tizimining tarixiy ildizlari va rivojlanish bosqichlari	147
Oxunova Dilnoza Qaxxorjonovna, Abdumannonova Durdonaxon Shuxratjon qizi	
Talabalarning psixologik holati va stress omillarining prokrastinatsiyaga ta'siri hamda mustaqil ta'lim faoliyatini qo'llab-quvvatlash usullari	150
Razakov Farxod Kuvondikovich, Rajabov Hikmat Toshevich	
Talabalarni stulda o'tirgan qiyofachi portreti ranglavhasini ishlashga o'rgatish metodikasi	154
Sadatov Chori Xolmuradovich	
Organik kimyo fanini o'qitishda teskari ta'lim va texnologiyalarning ahamiyati	158
Umrbekova Maftuna Ulug'bek qizi, Babanazarova Ayzada Omirbaevna, Abdulkakimova Gulziyba Ziyatdinovna	
Duduqlanishni bartaraf etishda kompleks metodlarini qo'llashning samaradorligi	162
Xasanova Barnoxon Abdusattor qizi	
Shaxsga yo'naltirilgan yondashuv asosida bo'lajak o'qituvchilarning pedagogik kompetentligini takomillashtirish	165
Xolbozorova Nasiba Xolbozar qizi	
Проектирование персонализированных образовательных сценариев в дошкольном образовании средствами генеративного искусственного интеллекта	168
Пак Диана Александровна	
Bo'lajak pedagoglarni tayyorlashda STEAM yondashuvining roli	170
Atenov Jandarbek Dayrabay o'g'li	
Innovatsion ta'lim muhitida talabalarning kasbiy muloqot kompetensiyalarini rivojlantirishning pedagogik asoslari	173
Bo'ltakov Sanjarbek Xazratqul o'g'li	
Alohida ta'lim ehtiyojlari mavjud bo'lgan bolalar uchun inklyuziv ta'lim tizimining ahamiyati	176
Mehmonova Nodiraxon Yusufxon qizi	

Duduqlanish nutq kamchiligini korreksiyalashning maxsus va integratsiyalashgan texnologiyalarini rivojlantirish.....	180
Boxodirova Gulasalxon Ibrohimovna	
Эссе как инструмент формирования и диагностики компетенций в системе высшего образования .	184
Шейхмамбетов Сервер Рефикович	
Matallar va folklor hikoyalari: maktabgacha ta'lim tashkilotlarida interaktiv dars texnologiyalari.....	188
Azimova Nodira Hikmatovna	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda jismoniy sifatlarni rivojlantirish va ularni sportga yo'naltirishning pedagogik asoslari.....	191
Norboyev Komiljon Jurakulovich, Rustamova Kamola Xayrulla qizi	
Oliy ta'lim muassasalarida ijtimoiy-gumanitar fanlarning o'qitilishining ahamiyati.....	194
Burkhanova Sabo Tulanovna	
Oliy ta'lim muassasalarida O'zbekistonning eng yangi tarixini o'qitishning metodologik asoslari va muammolari	197
Norbutayeva Guzal Abdig'ofurovna	
Ta'lim tashkilotlarida sifatni boshqarish jarayonlarini tizimli rejalashtirishning nazariy va amaliy asoslari.....	200
Abdurashit Karimovich Avliyakov	
Tarbiya darslari samaradorligini oshirishda abdulla avloniy pedagogik hikmatlaridan foydalanishni metodik tashkil etish.....	204
Daliyeva Eliza Zokir qizi	
Badiiy-tarixiy meros asosida bo'lajak pedagoglarning refleksiv tafakkuri va kasbiy identifikatsiyasini rivojlantirish	207
Qodirova Mavluda Maxodir qizi	
Adabiyot darslarida lirik asarlarni vizual yondashuvlar asosida o'qitish usullari.....	210
Sobitova Mahmudaxon Shuxratbek qizi	
ESG tamoyillarini ta'lim tizimiga joriy etish orqali talabalarda ekologik, ijtimoiy va boshqaruv ko'nikmalarini shakllantirish	216
Tursunova Shahzoda Baxromovna	
Социально-психологические факторы нарушения психологического здоровья в семье	219
Гулру Тургунова	
O'zini tarbiyalash (self-development) g'oyasining Ibn Sino ta'limotidagi o'rni	229
Usmanova E'zoza Zokirjonovna	
Оценка динамики физиологических показателей волейболистов 12–16 лет в предсоревновательный и соревновательный периоды	234
Умматалиева Шерзода Шерали угли	
Individual sport turlarida sportchilarning natijadorlik kompetensiyasini motivatsion omillar asosida shakllantirish.....	239
Baratov Nasriddin Karshibayevich	
O'smirlarda internetdan ortiqcha foydalanishning psixologik oqibatlarini.....	243
Fayziyeva Nodira Sobirovna	
Transakt analiz: shaxslararo muloqotni tahlil qilishning nazariy va amaliy asoslari	247
Nilufar Sayfidinovna Sangirova	
Inklyuziv ta'lim jarayonini boshqarish mexanizmlarini rivojlantirish (umumiy o'rta ta'lim maktablari misolida)	252
Abdug'aniyev Abdurauf Abdumannonovich	
O'zbek milliy kurashining tarixiy rivojlanish bosqichlari va uning yoshlar tarbiyasidagi pedagogik ahamiyati.....	257
Xomudjonova Feruza Komiljon qizi, Almardanov Xasan Asqarovich	
Belbog'li kurashning shakllanishi va rivojlanish tarixi: jismoniy tarbiya tizimidagi o'rni va metodik imkoniyatlari	261
Xomudjonova Feruza Komiljon qizi, Norqizilov Muxammadbek Sherali o'gli	

Dzyudo kurashining tarixiy evolyutsiyasi va uning ta'lim jarayonida kompetensiyaviy yondashuv asosida qo'llanishi	265
<i>Xomudjonova Feruza Komiljon qizi, Norqobilov Jamshid G'ulomovich</i>	
Dzyudo kurashining tarixiy evolyutsiyasi va uning ta'lim jarayonida kompetensiyaviy yondashuv asosida qo'llanishi	270
<i>Xomudjonova Feruza Komiljon qizi, Nurullayev Fazliddin Murodulla o'gli</i>	
Raqamli muhitda shaxs xulq-atvori dinamikasi (bolalik va o'smirlilik misolida)	275
<i>Raimdjanov Mirkarim Tolibjon o'g'li</i>	
O'quvchilarning intellektual qobiliyatlarini oshirishning pedagogik va psixologik asoslari	278
<i>Suvanova Baxtigul Baxridinovna</i>	
Xalqaro tajriba asosida o'quvchilarda tadbirkorlik ko'nikmalarini shakllantirish mexanizmlari.....	283
<i>Azimov I. T., Mirzayeva N. I.</i>	
Boshlang'ich sinflarda ingliz tili o'qitishda didaktik vositalardan foydalanish	288
<i>Ziyaboyeva Sevara Saydullayevna</i>	
Yuqori malakali o'rta masofaga yuguruvchilarning jismoniy rivojlanish dinamikasi	292
<i>Nazarov Nuriddin Baxranovich</i>	
Maktab direktorining partisipativ boshqaruv faoliyatida qarorlar qabul qilish jarayonida ishtirokchilarning roli	297
<i>Jabborova Yulduzxon Hasan qizi</i>	
Tibbiyotda nizoli vaziyatlar va ularni bartaraf etish usullari.....	301
<i>Olimova Dono Shakirovna, Baxtiyorova Shahnoza Mansurbekovna</i>	
Ichki kasalliklarni tashxislashda klinik fikrlashning o'rni.....	304
<i>Tilavova Muqaddas, Hasanova Munisa, Mamatqulova Fayzo, Hakimova Xonbuvi Hakimovna</i>	
Транснациональные компании и проблема суверенитета национального государства.....	307
<i>Ф. Равшанов, Л. Сохибова</i>	
Bo'lajak tarbiyachilarda o'quv-biluv faoliyati motivatsiyasini rivojlantirishning pedagogik ahamiyati	311
<i>Muhammadiyeva Manzura Maratovna, Musulmonova Sabrina Akmal qizi</i>	
Texnologik ta'limda xorijiy tajriba	316
<i>Lochinbek Abdirasulov</i>	
Talabalarda ilmiy-tadqiqot ko'nikmalarini rivojlantirishning nazariy-metodologik asoslari.....	319
<i>Saffarova Mohidil Axmadovna, Mustafayeva Feruza Anvar qizi</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining ona tili darslaridagi asosiy resurslari: "ona tili" darsligi, mashq daftari, o'qituvchi kitobi ta'lim samaradorligini oshirishning muhim omili sifatida.....	324
<i>Soatova Hilola Shuhrat qizi</i>	
Harbiy vatanparvarlik tarbiyasi – zamonaviy jamiyat taraqqiyotining muhim omili sifatida.....	328
<i>R. D. Mustayev, H. F. Abduvositov</i>	
Русскоязычная литература Узбекистана современного периода: проблематика, поэтика и художественный анализ	332
<i>Чернова Татьяна Алексеевна</i>	
O'smirlar orasida tengdoshlar bosimi va uning psixologik ta'siri	335
<i>Toshpo'latova O'giloy Baxtiyor qizi</i>	
Bo'lajak tarbiyachilarning maktabgacha yoshdagi bolalarda iste'mol madaniyatini shakllantirish jarayonida targeting yondashuvining pedagogik nazariy asoslari	339
<i>D. G. Umnov</i>	
Ona tili darslarini ikkinchi til tamoyillari asosida tashkil etish masalalari.....	344
<i>Maxkamova Guluzroxon Abdumutalibovna</i>	
Oliy ta'lim muassasalarida mustaqil ishlarni pedagogik jihatlardan tashkil etishning nazariy va amaliy aspektlari	347
<i>Mahkamov Mahammadjon Dadajonovich</i>	
Boshlang'ich sinflarda interfaol metodlar asosida dars jarayonini takomillashtirish metodikasi	351
<i>Muhammadjonova Durdonaxon Bahromjon qizi</i>	
Tarix darslarini modellashtirishda pedagogik metodlar tasnifi va ularning samaradorligi	354
<i>Ikrom Qodirov</i>	

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS	Hadassah hospital maktabi modelining o'ziga xos xususiyatlari, pedagogik samaradorligi va uni O'zbekiston hospital maktablariga tatbiq etishning ahamiyati 357 <i>Abdullayev Aziz Habibullayevich, Ochilov Orazbek Qosim o'g'li, Alimova Dono Abbosxanovna</i>
	Davlat boshqaruvi tizimida korrupsiyaviy xavf-xatarlarni baholash va prognozlash metodologiyasi..... 361 <i>Amirxo'jayev Shukurjon Qurbonovich, Sotvoldiyev Akbarjon Umidjon o'g'li</i>
	Neyropedagogik yondashuv asosida o'quvchilarda pozitiv fikrlashni rivojlantirishning ilmiy-nazariy va amaliy asoslari 364 <i>Babakulova Dilnoza Ramazonovna</i>
	Boshlang'ich sinflarda nutqiy nuqsonlarning oldini olish va o'quvchilarning talaffuz madaniyatini shakllantirish metodikasi 367 <i>Baxtiyorova Nastarin Baxriddinovna, Daminova Dilbar Melimurodovna</i>
	Boshlang'ich sinf o'quvchilarining bilim olishga qiziqishini oshirishda gamifikatsiya elementlaridan foydalanishning nazariy-metodik asoslari 370 <i>G'aniyeva Gulxayyo Islom qizi, Raxmatova Shaxlo Mansurovna</i>
	Ingliz tili darslarida kitobxonlik ko'nikmalarining o'ziga xosligi 373 <i>Jo'raboyeva Turg'unoy Ikromjon qizi</i>
	Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarida lingvokognitiv kompetentlikni rivojlantirishning didaktik tizimi..... 377 <i>Kozimova Sadoqat</i>
	Umumta'lim maktablarida tabiiy fanlar (science)ni o'qitish orqali ekologik savodxonlikni shakllantirishning pedagogik asoslari 380 <i>Majitov Turg'unali Anvar o'g'li</i>
	Oilaviy munosabatlarda manipulyativ muloqot indikatsiyasi: psixologik tahlil va eksperimental natijalar 383 <i>Nishanova Zulfizar Yashin qizi</i>
	Bo'lajak mutaxassislarining kasbiy tayyorgarligini takomillashtirishda raqamli ta'lim texnologiyalarining o'rni..... 386 <i>Nurulloyev Firuz No'monjonovich</i>
	Talabalarning kasbiy kompetensiyalarini shakllantirishning tarixiy-pedagogik asoslari (ma'rifatparvar mutafakkirlar merosi misolida)..... 390 <i>Sabirov Kaxramon Bektursun o'g'li</i>
	Maktabgacha ta'lim yoshidagi 5-6 yoshli bolalarda muammoli vaziyatlarni mustaqil yechish qobiliyatini shakllantirish metodikasini takomillashtirish 393 <i>Tillayeva Vasila O'ktam qizi</i>
	Kritik fikrlash kompetensiyasining pedagogik va didaktik mazmuni 398 <i>Tursunaliyev Shaxzod Sherali o'g'li</i>
	Kurashchi qizlarning texnik harakatlarini kinematik va kinetik modellashtirish 402 <i>Xomudjonova Feruza Komiljon qizi</i>
	Oliy ta'limda ishga doir muloqot asoslari fanini o'qitish orqali talabalarning og'zaki fikrlash va nutq faoliyatini rivojlantirish 406 <i>Yuldasheva Dilnoza Bekmurodovna</i>
	Роль онлайн-платформ и образовательных сервисов в формировании ответственности студентов. 409 <i>Гуламов Жасур Баходирович</i>
	Изучение изменений полярного переключения негативных и позитивных эмоций среднего воздействия в процессе развития/реабилитации механизмов эмпатии 413 <i>Ягудин Дмитрий Рустамович</i>
	Produktiv nutq ko'nikmalari orqali nutq aktlarini o'qitish samaradorligi..... 421 <i>Sadikov Erkin Tursunovich</i>
	Проблемы формирования письменной коммуникативной компетенции у студентов выпускных курсов высших учебных заведений 424 <i>Раджабова Зебинисо Анваровна</i>
	Pedagogika sohasida yangi ilmiy yo'nalish – pedagogik innovatsiya 427 <i>M.U. Raxmanova</i>

Muammoli o'qitish asosida kichik maktab yoshidagi o'quvchilarning ijodiy kompetensiyalarini rivojlantirish.....	431
<i>Giyasova Shaxnoza Abdurafikovna</i>	
9–10 yoshli o'quvchilar orasidagi nizolarni korreksion yondashuv bilan boshqarish	435
<i>Qulmatov Sindorqul Ibragimovich, Yarbekova Yulduz Bahromjon qizi</i>	
Bo'lajak o'qituvchilarda raqamli mediakompetentlikni rivojlantirish	439
<i>Mo'minova Madina, Mamasodiqova Saida</i>	
Разработка приложения для визуализации и анализа решения задач линейного программирования.....	442
<i>Маматов Ислонбек Ильесович, Буронова Муниса Баходировна</i>	
Mustaqil ta'lim topshiriqlarini integrativ modellashtirish tashkiliy-metodik muammo sifatida	448
<i>Ibroximova O'g'iloy Inomjon qizi</i>	
Boshlang'ich ta'limda axloqiy tarbiyani baholash va "tarbiya kundaligi"ni joriy etish metodikasi.....	451
<i>Norimboyeva Sarvinoz Abror qizi, Norimboyeva Sarvinoz Abror qizi</i>	
Talabalarda vatanparvarlik fazilatlarini rivojlantirishning nazariy-pedagogik va didaktik asoslari.....	456
<i>Xaydaraliyev Xurshid Xamidullayevich</i>	
Zamonaviy yosh oilalarda gender munosabatining o'rganilganlik holati	462
<i>Abduqayumova Gulnoza Karimjon qizi</i>	
Arifmetik progressiyani o'qitishda "progressiya konstruktori" amaliy-tadqiqot metodining samaradorligi....	466
<i>Abdurahmonova Zamira Raxmatullayevna</i>	
Maktabgacha ta'lim yo'nalishi talabalarining kasbiy kompetentligini shakllantirishning mazmuni.....	471
<i>Ashurova To'lg'anoy Ergashevna</i>	
Onlayn shaxmat platformalarining boshlang'ich sinf o'quvchilari tafakkuriga ta'siri	475
<i>Boboqulov Chori Urolovich</i>	
Ta'lim tizimida boshqaruv samaradorligini oshirish.....	480
<i>Kadirkulov Dilmurod Alimahamedovich</i>	
Bo'lajak o'qituvchilarda muloqot madaniyatini shakllantirish mezonlari.....	485
<i>Mirsagatova Nargiza Sayfullayevna</i>	
Communicative Language Teaching in Modern Classrooms: Strengths, Limitations, and Pedagogical Implications	490
<i>Mirzaliyeva Sarvinoz</i>	
Pedagogika oliy ta'lim muassasasi talabalarining fizikadan metodik faoliyatga tayyorgarligini rivojlantirish	493
<i>Murtazayev Zohid Murtazayevich</i>	
Zo'ravonlikning inson ruhiyatiga salbiy ta'siri va oqibatlari	497
<i>Mutabarxon Maxsudova</i>	
STEM ta'limi sharoitida o'quvchilarning texnik tafakkurini rivojlantirishning transdisiplinar metodik modeli	501
<i>Normuxamedov Zarif</i>	
Jadidchilar asarlarida boshlang'ich ta'limga oid pedagogik qarashlarning nazariy asoslari	507
<i>Sariboyeva Aziza G'apur qizi</i>	
Pedagogika tarixida dars samaradorligini oshirish bo'yicha qarashlar va amaliyotdagi innovatsion loyihalar tahlili.....	510
<i>To'raqulova Feruza Jobir qizi</i>	
Yosh qizlarda shaxsiy mustaqillik va oilaviy mas'uliyat muvozanati	514
<i>To'xtamatova Nargiza, Boltaboyeva Marg'uba</i>	
Individual dars mashg'ulotlari orqali boksning faolligini aniqlash xususiyatlari	517
<i>Usmonov Mansur Qurbonmurotovich</i>	
Преимущества и недостатки использования виртуальных лабораторных работ по физике	522
<i>Тилова Турдихол Баратовна</i>	
Neyrolingvistik dasturlashning (NLD) nazariy va amaliy jihatlari	529
<i>Xolikova Dilobarxon Maxsitovna</i>	

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS	Tabiiy fanlar darslarini o'qitishda muammoli texnologiyalardan foydalanish usullari 533 Ochilova O'g'iloy Mardon qizi
	Communicative-Pragmatic Analysis of Binary-Based Parems in English, Uzbek, and Russian Languages 537 Jumanova Sabrina Vaydullo kizi
	Kurash mashg'ulotlarida raqamli texnologiyalar qo'llanilishi 542 Melikuziyev Azizjon Adaxamjon o'g'li
	O'spirinlarda kasbiy tanlov noaniqligi sharoitida mustaqil qarorlarni rivojlantirishning psixologik xususiyatlari 546 Karimova Gulxumor Shodi qizi
	ChatGPT kabi til modellarining ta'lim va fan sohasiga ta'siri 550 Djabbarova Xabiba Kuvandikovna
	Biologiya ta'limida qo'llaniladigan masala va mashqlarning turlari, mazmuni va kreativlikni rivojlantirishdagi o'rni 554 Yusupova Lobar Nizomjon qizi, Raxmatov Uchkun Ergashevich
	Сравнительный анализ русской и узбекской концептосфер в контексте преподавания РКИ 560 Рустамова Феруза Махмуджановна
	Professional ta'lim muassasalari o'quvchilarining kasbiy madaniyatini kompetensiyaviy yondashuv asosida rivojlantirish texnologiyalari 565 Imomov Musurmon Pirnazarovich
	Boshlang'ich ta'limda aksiologik qadriyatlar va raqamli kompetensiyalarni uyg'un rivojlantirish metodikasi 572 Shabbazova Dilfuza Ruzikulovna
	Bo'lajak o'qituvchilarning kasbiy ijodkorligini rivojlantirishda klaster integratsiyasi va refleksiv yondashuvning o'rni 576 Shabbazova Nodira Xamzayevna
	Umumta'lim maktablarida immersiv texnologiyalar imkoniyatlaridan foydalanish 579 Axmedova Dilnoza Baxtiyor qizi
	Tasviriy san'at ta'limida kompozitsiya o'qitishning takomillashtirilgan metodik tizimi 581 Karshiboyeva Dilafuz Boxodirovna
	Bo'lajak ona tili o'qituvchilarining og'zaki va yozma nutqini rivojlantirishda refleksiv topshiriqlarning o'rni . 584 Altibayeva Malika Kuvandikovna
	STEAM yondashuvi asosida rivojlantiruvchi markazlarning samaradorligini oshirish yo'nalishlari 587 O'rinova Feruza O'ljayevna, To'xtaboyeva Maftunaxon G'aniyevna
	Aholi o'rtasida ommaviy sportni rivojlantirishning ilmiy-uslubiy asoslari 591 Davulov Ozodbek Qalandarovich
	Tasavvufda ma'naviy tarbiya tushunchasi va uning nazariy-metodologik asoslari 595 Satimova Sevinch Sardorbekovna
	Teaching Literary and Non-Literary Forms of Speech to Young Learners 600 Nargiza Tulyaganova
	Pedagog kadrlarni innovatsion faoliyatga tayyorlashni boshqarish tizimini takomillashtirishning metod va mexanizmlari 604 Aziboyev Shuhrat Olimovich
	Cerebral falajli bolalarda sensor, diqqat va motor funksiyalar integratsiyasining faktorli tahlili 608 Karimberdiyev Azamat Axmadjon o'g'li
	O'smirlik davrida emotsional intellektni namoyon bo'lishining psixologik xususiyatlari 614 Djumabaeva Manzura Bagibekovna, Zoirova Laylo Alisher qizi, Umirboyeva Zaxro Dilmurod qizi
	Zamonaviy ta'lim modellari mohiyati va ularning pedagogik tizimdagi o'rni (4K, 5E, 5I modellari misolida) 617 Raxmatov Uchkun Ergashevich, Qodirova Marjona Azamat qizi
	Ayollarni iqtisodiy faollikka tayyorlashda o'quv dasturlarini loyihalash tamoyillari 624 Diyarova Shaxloxon Rovshan qizi

Interfaol ta'lim metodlari asosida o'qituvchilarning kreativlik qobiliyatlarini rivojlantirish metodikasi: tajriba-sinov natijalari tahlili	628
<i>Abdiyeva Shodiyona Yodgor qizi</i>	
Raqamli muhitda maktabgacha ta'lim tarbiyalanuvchilarining qo'shimcha ta'limini tashkil etish: tadqiqotlar sharhi	633
<i>Amanova Dilorom Faxritdin qizi</i>	
Kognitiv tilshunoslikda skript atamasi va uning voqelanish mexanizmlari	637
<i>Fayzullayev Shohrux</i>	
The Concept of Blended Learning and its Role in the Modern Educational Paradigm	641
<i>Fozilova Maxina Adashevna</i>	
Finlyandiya boshlang'ich sinf o'quvchilarida matematika fanini o'qitish metodikasi	645
<i>G'aybulloyeva Yulduz Mexriddinovna</i>	
Xalq hunarmandchiligi bo'yicha o'quvchilarning kreativ qobiliyatini rivojlantirish	651
<i>Isoqov Shohruh Turabek o'g'li</i>	
Communicative-Pragmatic Analysis of Binary-Based Paremias in English, Uzbek, and Russian Languages	654
<i>Jumanova Sabrina Vaydullo kizi</i>	
Internet-risk profilaktikasining bo'lajak o'qituvchilarni tayyorlashdagi o'rni	659
<i>Mamatxanova Nargiza Toxirovna</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida inklyuziv ta'limni samarali tashkil etishning psixologik-pedagogik shart-sharoitlari	663
<i>N. Sh. Abdullayeva, F. R.Valiyeva, S. S. Raximova</i>	
Musiqiy-ritmik harakatlarning asosiy komponentlari va ularni rivojlantirishda SI imkoniyatlari	667
<i>O. A. Shodiyeva</i>	
Oliy ta'lim muassasalarida kredit-modul tizimi asosida ta'limni tashkil etishning pedagogik xususiyatlari ..	672
<i>Y. R. Azzamov</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida integratsion yondashuv asosida bolalarni ma'naviy-axloqiy tarbiyalashning pedagogik asoslari	676
<i>Yakubova Zilola Zikirovna</i>	
Aksiologik yondashuv asosida talabalarda mas'uliyatni rivojlantirish pedagogik muammo sifatida	679
<i>Teshayeva Dilnoza Chori qizi</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida bolalarni tasviriy faoliyat turlari asosida estetik tarbiyalash masalalari.	684
<i>Yuldasheva Dilshoda To'lqinovna</i>	
Профессиональная рефлексия как фактор развития научного интеллекта будущего педагога в системе педагогического образования	688
<i>Анварова Хуснора, Isoxоnova Aziza</i>	
Толерантность в мультикультурном обществе	692
<i>Бекбосынова З. К.</i>	
Методика работы над ошибками как средство повышения грамотности	696
<i>Исмаилова Мадинабону</i>	
Методы и подходы к развитию профессиональной лексической компетенции студентов военных направлений	701
<i>Хамидова Нигора Тулкуновна</i>	
Raqamli ta'lim muhiti va uning maktabgacha yoshdagi bolalar rivojiga ta'siri	704
<i>Xayriddinova Parvinabonu Baxtiyor qizi</i>	
Pedagogika oliy ta'lim muassasalarida "botanika" fanini o'qitish samaradorligini oshirishda elektron ta'lim resurslardan foydalanish metodikasini takomillashtirish	707
<i>Nasirova Shahlo Qutbiddinovna</i>	
Maktabgacha katta yoshdagi bolalarning intellektual va ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirishda media ta'lim texnologiyalaridan foydalanishning o'ziga xosligi	710
<i>Mahmudjanova Ro'za Mahmudjan qizi</i>	

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS	O'zbekistonda jismoniy tarbiya va ommaviy sport samaradorligining tahliliy jihatlari..... 714 Aslanova Malohat Akramovna
	Differensial yondashuv asosida o'quvchilarning moliyaviy savodxonligini rivojlantirish muhim omil sifatida..... 718 Mirzayev Akramjon O'ktamjonovich, Xokimjonova Feruza Hosiljon qizi
	Jismoniy tarbiya-sog'lomlashtirish faoliyati jarayonida oliy ta'lim muassasalari talabalarining sog'lom turmush tarzini shakllantirish 721 Ne'matova Diyora Dilshod qizi
	Sport gimnastikasining yoshlar jismoniy rivojlanishidagi o'rni va ahamiyati 725 Pirimova Nargiza Adilovna
	Maktabgacha yoshdagi (3–6 yosh) bolalarda erta ingliz tili o'rganishning psixologik va pedagogik samaradorligi..... 728 Xayrullayeva Muharramxon Davronbek qizi
	Maktabgacha ta'lim sifati va samaradorligini oshirishning strategik yo'nalishlari 733 Otahanova Manzura G'ofurovna
	Development of Intercultural Communication Competence of Future Teachers in Speaking Classes as an Important Lingvodidactic Problem: Evidence From Uzbekistan's Higher Education Context..... 736 Muhammadiyeva Halima Saidahmadovna
	Bo'lajak ona tili o'qituvchilarining og'zaki va yozma nutqini rivojlantirishda reflektiv topshiriqlarning o'rni . 749 Altibayeva Malika Kuvandikovna
	Jamiyatda huquqiy madaniyatni shakllantirish va rivojlantirishda davlat hokimiyati organlari faoliyatini takomillashtirish muammolari va istiqbollari 752 Ismailov Sarvarbek Anvarbekovich, Maxkamova Munavvarxon Alisher qizi
	Psixolog talabalarda kasbiy refleksiyaning rivojlantirishning tarbiyaviy-psixologik determinantlari: muammolar va yechimlar 757 Shukurova Nargiza Ikramovna
	Boshlang'ich sinf o'quvchilarida valeologik madaniyatni rivojlantirishda jismoniy tarbiyaning pedagogik salohiyati 762 Xudoyberdiyev Sh. M.
	Maktabgacha yoshdagi bolalar intellektual qobiliyatlarini rivojlantirishda ta'lim metodlari va vositalari..... 766 Esanbekova Fotima G'ayratjonovna
	Чеховские традиции в прозе XX века (Бунин, Платонов, Шукшин) 770 Багирова Паринисо Бобировна
	Oliy ta'limda mustaqil ishlarni tashkillashtirishda nostandart testlardan foydalanishning samarali metodlari va metodik tavsiyalar..... 775 Nurnazarova Gavharoy Baxtiyor qizi
	Umumta'lim va ixtisoslashtirilgan maktab o'quvchilarida oila obrazining kognitiv va emotsional komponentlari qiyosiy tahlili 780 Toshtemirova Nigora Ibrohimovna
	Boshlang'ich sinf "Tarbiya" darsligida Abdulla Avloniyning "Turkiy guliston yoxud axloq" asari g'oyalari integratsiyalashning pedagogik imkoniyatlari 784 Tovoshova Ozoda Akmal qizi
	Noto'liq oila farzandlarida emotsional-irodaviy sohani rivojlantirish orqali ijtimoiy deadaptatsiyani bartaraf etish..... 789 Kaxarova Ozoda Abdimominovna
	Kelajak pedagog shaxsini rivojlantirishda axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining psixologik ta'siri... 793 M. B. Pulatova
	Maktabgacha ta'lim tashkilotida inson resurslarini boshqarish tushunchasining ilmiy-nazariy tahlili 796 Maraimova Muxtabar Pulatovna
	Kredit-modul modeli asosida kreativ ta'lim muhitini yaratish omillari va imkoniyatlari..... 801 Xalkuziyeva Dilnoza Baxodirovna

Maktabgacha ta'lim pedagoglarining kasbiy faoliyati samaradorligini oshirishga qaratilgan pedagogik texnologiya modeli	805
<i>G'aniyeva Vazira Yusufvna</i>	
Xorijiy va mahalliy tajribada prognostik madaniyatni shakllantirish yondashuvlari	809
<i>Ziyoda Urinbayeva</i>	
The Role of Tolerance in the Professional Activities of Internal Affairs Bodies	813
<i>Toshpo'latov Anvar Shokir o'g'li</i>	
O'quvchilarni milliy qadriyatlar ruhida tarbiyalashda sharq mutaffakirlari merosidan foydalanish	818
<i>Eshquvvatov To'lqinjon Eshquvvatovich, Buronova Durdona Erkin qizi</i>	
Maktabgacha ta'limda interfaol metodlar orqali integrativ faoliyatlarni tashkil etish	822
<i>Kubayeva Mavluda Baxtiyor qizi</i>	
Boshlang'ich ta'lim jarayonida mantiqiy tafakkurni rivojlantirishning pedagogik-psixologik asoslari	826
<i>Mirzaqobilova Sarvinoz Aliqul qizi</i>	
Zamonaviy jamiyatda ekologik mediamadaniyatni shakllantirish masalalari	832
<i>Marziyayev Janabay Kalibayevich</i>	
Alisher Navoiyning "Mahlub ul-qulub" asari asosida o'quvchilarning axloqiy fazilatlarini shakllantirish	836
<i>Karamatova Dilfuza Sadinovna, Mahmudova Niginabonu Mizrof qizi, Ravshanova Mohinur O'tkir qizi</i>	
Pedagogik amaliyot jarayonida bo'lajak o'qituvchilarning kasbiy karyera loyihalash ko'nikmalarini shakllantirish	840
<i>Djalolova Sevara Xolmurodovna</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkilotida inklyuziv ta'limni tashkil etishda innovatsion pedagogik texnologiyalar	845
<i>G'ulomova Dildora Shoirvna</i>	
Rus tilini o'qitishda grammatik kompetensiyani kommunikativ metod yordamida shakllantirish: qoidalardan jonli muloqotga o'tish metodikasi	850
<i>Arabova Muhiba Bazarovna</i>	
Bo'lajak musiqa o'qituvchisining kasbiy kompetentligini axborot-kommunikatsiya texnologiyalari asosida takomillashtirishning pedagogik muammo va ehtiyojlari	854
<i>Axrorova Munajat Mashraf qizi</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida tanqidiy tafakkur ko'nikmalarini shakllantirishning pedagogik xususiyatlari	858
<i>Azizjonova Asilabonu Alisher qizi</i>	
Ta'limda innovatsion yondashuvlarning pedagogik-psixologik asoslari (pedagogik otm misolida)	862
<i>Begmatova Dildora Saydaliyevna</i>	
Developing the Creativity of Primary School Students Through Art-Pedagogical Methods	866
<i>Dauletmuratova Bayramgul Makhsetbay kizi</i>	
Tabiiy fanlar darslarida kreativ ta'lim muhitini shakllantirishning innovatsion texnologiyalari va ularni takomillashtirish yo'llari	871
<i>Farmanova Parvina Jamshid qizi</i>	
Raqamli texnologiyalar yordamida arifmetik ko'nikmalarni mustahkamlash: zamonaviy ta'limdagi innovatsion yondashuvlar	875
<i>Izimbetova Amina</i>	
Matematika va o'yinlar nazariyasi: strategik qarorlarni modellashtirishda rivojlanish bosqichlari va amaliy ahamiyati	878
<i>Jumanazarova Shahzada</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining o'qish faoliyatini rivojlantirishning ilmiy nazariy asoslari	881
<i>Laylo Berdiqulova Erkin qizi</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilari nutqini integrativ yondashuv asosida o'stirish usullari	885
<i>Mamatraimova Dilshoda Chorshanbiyevna, Normengliyeva Sevinch Ulug'bek qizi</i>	
STEAM texnologiyasi vositasida maktabgacha yoshdagi bolalarda kreativlikni rivojlantirish tamoyillari	889
<i>Nazirova Guzal Malikovna</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda maishiy ko'nikmalarni takomillashtirishning ilmiy nazariy asoslari	893
<i>Saydaliyeva Gavhar Burxon qizi</i>	

Fizika fanini o'qitishda formativ baholash asosida o'quvchilarning tanqidiy fikrlash kompetensiyalarini rivojlantirish	896
Sobirov Avazbek Anvarovich	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda ayrim emotsional holatlar (injiqlik va emotsional reaktivlik)ni boshqarish.....	903
Sultonova Nurxon Anvarovna	
Teatr pedagogikasi asosida bo'lajak o'qituvchilarning ijodiy kompetensiyalarini rivojlantirish modeli va metodlari	907
Tolipova Shohista Qudrat qizi	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida emotsional intellektni rivojlantirishda didaktik o'yinlarning roli	911
Turg'unova Gulzoda Botir qizi	
Farzand tarbiyasida onaning psixologik va axloqiy ta'sirining amaliy jihatlari	916
Tuxtaboyeva Durdonaxon Tulkunovna	
Ontogenezning turli bosqichlarida shaxsning axloqiy rivojlanish xususiyatlari	919
Umaraliyev Muzaffarjon Muhammadjon o'g'li	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining o'zlashtirishini metakognitiv monitoring qilish va baholashning nazariy-metodik asoslari	923
Xalikova Zaxro Mirshadmanovna	
Sun'iy intellekt texnologiyalarining psixologiyada qo'llanilishi	927
Yoqubova Gulhayo Erkin qizi	
Maktabgacha ta'lim muassasalarida sun'iy intellektdan foydalanishning pedagogik imkoniyatlari	931
Bilolov Inomjon O'ktamovich	
Karatening kelib chiqish tarixi	934
Isayev Saidasliddinxon Islom o'g'li	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida kreativ faollikni shakllantirishga doir usul va vositalar	937
Nishonova Kamola Shokirjon qizi, Mamadjonova Hayotxon Abduolim qizi	
Родительские установки и развитие личности	941
Кодирова Нилуфар Абдусаттор кизи	

OLIY TA'LIMDA MUSTAQIL ISHLARNI TASHKILLASHTIRISHDA NOSTANDART TESTLARDAN FOYDALANISHNING SAMARALI METODLARI VA METODIK TAVSIYALAR

Nurnazarova Gavharoy Baxtiyor qizi

Jizzax davlat pedagogika universiteti

Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi

(boshlang'ich ta'lim) mutaxassisligi 2-kurs magistranti

Annotatsiya: Oliy ta'lim tizimida talabalarning mustaqil ishlarini tashkil etishda nostandart testlardan foydalanishning o'ziga xos xususiyatlari va samaradorligi yoritiladi. Zamonaviy ta'limda asosiy e'tibor talabani mustaqil bilim olishiga qaratilib, an'anaviy baholash usullarining ijodiy va tanqidiy fikrlashni rivojlantirishdagi cheklanganligi asoslab beriladi. Nostandart test turlari – krossvord-testlar, vaziyatli (keys) testlar, zanjirli topshiriqlar hamda mantiqiy xatolarni aniqlashga yo'naltirilgan vazifalarning metodik afzalliklari tahlil qilinadi. Tadqiqot jarayonida ushbu metodlarning talabalarning o'quv materialini o'zlashtirish darajasiga ta'siri qiyosiy jihatdan o'rganildi. Keltirilgan metodik tavsiyalar mustaqil ishlarni samarali tashkil etish, ularni nazorat qilish bilan birga, talabalarda fanga nisbatan barqaror motivatsiyani shakllantirishga xizmat qiladi.

Kalit so'zlar: Oliy ta'lim, mustaqil ish, nostandart testlar, metodik tavsiyalar, tanqidiy fikrlash, baholash mezonlari, kognitiv faollik, ta'lim samaradorligi.

Abstract: The paper examines the features and effectiveness of using non-standard tests in organizing students' independent work within the higher education system. In modern education, the emphasis is placed on students' independent learning, while the limitations of traditional assessment methods in developing creative and critical thinking are highlighted. The methodological advantages of non-standard test types, including crossword tests, case-based (situational) tasks, chain tasks, and tasks aimed at identifying logical errors, are analyzed. The study comparatively investigates the impact of these methods on students' learning outcomes. The proposed methodological recommendations contribute not only to improving the organization and control of independent work but also to fostering sustained academic motivation among students.

Key words: Higher education, independent work, non-standard tests, methodological recommendations, critical thinking, assessment criteria, cognitive activity, educational effectiveness.

Аннотация: Рассматриваются особенности и эффективность использования нестандартных тестов при организации самостоятельной работы студентов в системе высшего образования. В современных условиях акцент в обучении смещается на самостоятельное освоение знаний, при этом обосновывается ограниченность традиционных методов оценки в развитии творческого и критического мышления. Анализируются методические преимущества таких видов нестандартных тестов, как кроссворд-тесты, ситуационные (кейс) задания, цепные задания и задания, направленные на выявление логических ошибок. В ходе исследования сравнительно изучено влияние данных методов на уровень усвоения учебного материала студентами. Представленные методические рекомендации направлены не только на контроль самостоятельной работы, но и на формирование устойчивой учебной мотивации.

Ключевые слова: Высшее образование, самостоятельная работа, нестандартные тесты, методические рекомендации, критическое мышление, критерии оценки, когнитивная активность, эффективность обучения.

KIRISH

Zamonaviy oliy ta'lim paradigmalarning takomillashuvi talaba shaxsini axborotning passiv retseptori (qabul qiluvchisi) vazifasidan bilimlarni mustaqil izlanish va tadqiq etish orqali konstruksiya qiluvchi faol subyekt darajasiga ko'tardi. Mazkur transformatsiya jarayoni nafaqat pedagogik yondashuvlarni, balki ta'lim sifatini baholash mexanizmlarini ham tubdan qayta ko'rib chiqishni taqozo etmoqda. O'zbekiston Respublikasida oliy ta'lim tizimini 2030-yilgacha rivojlantirish konsepsiyasida belgilanganidek, talabalarning mustaqil ishlariga ajratilgan soatlar ulushini oshirish hamda ularning o'zlashtirish ko'rsatkichlarini baholashning innovatsion, kreativ tizimlarini joriy etish strategik ustuvor vazifa sifatida e'tirof etilgan [1, 12-b.].

Biroq, mavjud pedagogik reallik tahlili shuni ko'rsatadiki, oliy ta'lim muassasalarida talabalar mustaqil ishlari ko'p hollarda an'anaviy referat yozish yoki reproduktiv xarakterdagi oddiy test topshiriqlarini bajarish bilan cheklanib qolmoqda. Bunday yondashuv talabani intellektual salohiyatini cheklab, uning kognitiv faollik darajasini pasaytiradi va fanga nisbatan motivatsiyaning so'nishiga olib keladi [2, 45-b.].

An'anaviy (yopiq turdagi, bir variantli to'g'ri javobga asoslangan) testlar asosan xotira mexanizmlarini va faktologik bilimlarni tekshirishga yo'naltirilgan bo'lib, ular talabani mantiqiy xulosalar chiqarish qobiliyatini to'liq qamrab ololmaydi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Pedagogik tadqiqotlar va kognitiv psixologiya yutuqlari shuni tasdiqlaydiki, talabalarning yuqori tartibli fikrlash ko'nikmalarini, xususan, tahlil, sintez va baholash kompetensiyalarini rivojlantirishda nostandart test topshiriqlarining didaktik imkoniyatlari beqiyosdir [6, 201-b.]. Nostandart testlar talabani muammoli vaziyatga yo'naltiradi, undan nostandart yechimlar talab qiladi va o'quv materialini shunchaki eslab qolish emas, balki chuqur tushunib, uni yangi sharoitlarda qo'llash ko'nikmasini shakllantiradi [3, 67-b.]. Shunga qaramay, zamonaviy oliy ta'lim amaliyotida bunday testlarni loyihalash, ularning mazmuniy validligini ta'minlash va mustaqil ishlar tarkibiga metodik jihatdan to'g'ri integratsiya qilish mexanizmlari yetarlicha nazariy va amaliy asoslab berilmagan [9, 89-b.]. Bu esa, o'z navbatida, o'quv jarayonini metodik modernizatsiya qilishni hamda nostandart test topshiriqlarini ishlab chiqishning ilmiy asoslangan tavsiyalarini yaratishni dolzarb pedagogik muammo sifatida kun tartibiga qo'yadi.

Nostandart testlarning didaktik mohiyati va strukturaviy tasnifi. Zamonaviy oliy ta'lim mazmuni faqat bilimlar majmuasidan iborat bo'lmay, balki metakognitiv ko'nikmalarni (o'z o'rganish jarayonini boshqarish va tahlil qilish) shakllantirishga yo'naltirilgan. Talabani mustaqil ishi shunchaki darsdan tashqari vaqtni to'ldirish emas, balki intellektual tayanch vazifasini o'tashi lozim. Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, an'anaviy testlar ko'pincha "yuzaki o'rganish"ga olib keladi, ya'ni talaba ma'lumotni faqat imtihon topshirish uchun eslab qoladi. Nostandart test topshiriqlari (masalan, vaziyatli topshiriqlar, mantiqiy xatoni topish, muqobil yechimlarni baholash) esa talabani axborotni transformatsiya qilishga majbur etadi. Bu jarayonda talaba murakkab muammoni qismlarga ajratish (dekompozitsiya), turli manbalardan olingan bilimlarni yagona mantiqiy xulosaga birlashtirish (sintez) hamda olingan natijaning to'g'riligini nazariy tamoyillar asosida tekshirish (verifikatsiya) bosqichlarini bosib o'tadi [5, 78-b.].

Nostandart testlarni mustaqil ishlar tarkibiga integratsiya qilishda ularning murakkablik darajasi Bluum taksonomiyasining yuqori pog'onalariga mos kelishi shart. Oliy ta'lim tizimini rivojlantirish konsepsiyasida ta'kidlanganidek, baholash tizimi talabani jazolash emas, balki rag'batlantirish va yo'naltirish funksiyasini bajarishi kerak [1, 15-b.]. Nostandart testlar orqali amalga oshiriladigan mustaqil ishlar talabada subyektiv mas'uliyatni oshiradi, akademik halollikni ta'minlaydi (tayyor javoblar bazasidan foydalanish imkoniyati cheklanadi) hamda tanqidiy fikrlashni professional kompetensiya darajasiga olib chiqadi [8, 112-b.].

Zamonaviy didaktikada nostandart test topshiriqlari shunchaki tayyor javoblar variantidan birini tanlash emas, balki talabani intellektual salohiyatini faollashtiruvchi kompleks kognitiv instrument sifatida qaraladi. Ularning mohiyati mantiqiy-strukturaviy zanjirni tiklash, mantiqiy aloqadorlik testlari orqali nomuvofiqliklarni aniqlash, situatsion-muammoli (keys-test) topshiriqlar yordamida nazariy bilimlarni amaliyotda qo'llash hamda divergent xarakterdagi ochiq kreativ topshiriqlar orqali talabani mustaqil fikrlashini rivojlantirish kabi konseptual yo'nalishlarda namoyon bo'ladi [2, 48-b.; 7, 38-b.; 9, 92-b.; 6, 215-b.].

Tadqiqotning maqsadi va vazifalari. Tadqiqotning konseptual maqsadi zamonaviy oliy ta'limning kompetensiyaviy yondashuvi doirasida talabalar mustaqil o'quv faoliyatini optimallashtirish, ularning kognitiv mustaqilligini oshirishga xizmat qiluvchi nostandart test topshiriqlarini loyihalashning ilmiy-metodik tizimini ishlab chiqish hamda ushbu didaktik vositalar tizimining ta'lim samaradorligini oshirishdagi harakatlantiruvchi kuch ekanligini empirik ma'lumotlar asosida isbotlashdan iborat. Mazkur maqsadga erishish uchun quyidagi tizimli vazifalarni hal etish ko'zda tutilgan:

- oliy ta'lim didaktikasida mustaqil ishning mohiyatini "talaba–axborot–pedagog" ierarxiyasidan "talaba–mustaqil izlanish–kreativ yechim" tizimiga o'tkazishning nazariy asoslarini o'rganish va asoslab berish [2, 52-b.];

- an'anaviy nazorat usullarining cheklanganligini kompensatsiya qiluvchi, talabalarning tahliliy va produktiv tafakkurini rag'batlantiruvchi nostandart test turlarining (situatsion, korrelyatsion, divergent) strukturaviy-mazmuniy modelini shakllantirish ^[9, 95-b.];
- nostandart testlar yordamida talabalarning o'quv materialini o'zlashtirish darajasini Bluum taksonomiyasining yuqori (tahlil, sintez, baholash) ierarxiyasida o'lchash va ularning kognitiv faolligiga ta'sirini tahlil qilish ^[3, 72-b.];
- ishlab chiqilgan nostandart topshiriqlarni real o'quv jarayoniga integratsiya qilish orqali ularning samaradorligini statistik va qiyosiy tahlillar yordamida tasdiqlash ^[7, 42-b.].

Tadqiqotning ilmiy farazi shundan iboratki, mustaqil ishlar tarkibiga nostandart test topshiriqlarining tizimli bog'lanishi talabalarning fanni o'zlashtirishga bo'lgan ichki motivatsiyasini kuchaytiradi va ularning kelajakdagi professional faoliyatida kutilmagan (nostandart) muammolarni hal qilishga tayyorgarlik darajasini sezilarli darajada oshiradi.

Mustaqil ta'limni loyihalashda "talabaga yo'naltirilgan ta'lim" tamoyili. Zamonaviy oliy ta'lim paradigmalarda talabani "mustaqil izlanish orqali bilim yaratuvchi subyekt"ga aylanishi bevosita kredit-modul tizimining talabari bilan bog'liq. Bu tizimda talaba o'z o'quv yuklamasining katta qismini auditoriyadan tashqarida, mustaqil ravishda o'zlashtirishi nazarda tutilgan.

Tadqiqotchi U.Sh. Begimqulov ta'kidlaganidek, oliy ta'limni raqamlashtirish va modernizatsiya qilish sharoitida mustaqil ishlarning mazmuni "tayyor axborotni takrorlash"dan "muammoli vaziyatni tahlil qilish"ga o'tishi shart. Bu jarayonda o'qituvchining roli tyutor (yo'naltiruvchi) darajasiga ko'tariladi, nostandart testlar esa talabani ushbu avtonomiyasini tekshiruvchi asosiy filtr hisoblanadi. Mustaqil ishlar faqat referat bilan cheklanishi talabani intellektual passivligiga olib keladi. Bunga yechim sifatida interaktiv testlar (talabani mantiqiy xulosaga undovchi ochiq turdagi savollar) hamda diagnostik baholash (bilimlar darajasini emas, balki qobiliyatning o'sish dinamikasini o'lchash) qo'llanilishi zarur. Oliy ta'lim tizimida baholashning innovatsion tizimlarini joriy etish talabani mustaqil ish natijasini nafaqat "to'g'ri/noto'g'ri" shkalasida, balki uning o'zlashtirish strategiyasini qanchalik to'g'ri tanlagani asosida baholashni talab etadi ^[4, 56-b.].

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Tadqiqot jarayonida oliy ta'limda mustaqil ishlar samaradorligini oshirish maqsadida kompleks metodologik yondashuvdan foydalanildi. Tadqiqotning metodologik asosi sifatida quyidagi uslubiy bosqichlar amalga oshirildi: komparativ (qiyosiy-tahliliy) metod, pedagogik tajriba-sinov, sotsiometrik so'rovnoma va refleksiv tahlil. Komparativ (qiyosiy-tahliliy) metod doirasida an'anaviy baholash vositalari va nostandart test topshiriqlarining didaktik imkoniyatlari o'rtasidagi differensial farqlar qiyosiy tahlil qilindi.

Tahlillar shuni ko'rsatadiki, an'anaviy testlar asosan faktologik ma'lumotlarni o'zlashtirishni nazorat qilsa, nostandart testlar talabani kognitiv arxitekturasini transformatsiya qilishga yo'naltirilgan ^[9, 98-b.]. Bu jarayon Bluum taksonomiyasining quyi va yuqori bosqichlari o'rtasidagi korrelyatsiyani aniqlash imkonini berdi. Pedagogik tajriba-sinov bosqichida tanlangan akademik guruhlarda mustaqil ish moduliga nostandart test topshiriqlari (zanjirli testlar, keys-stadi elementlari) tizimli ravishda integratsiya qilindi. Tajriba-sinov ishlari davomida talabalarning o'quv materialini interpretatsiya qilish darajasi va mustaqil qaror qabul qilish tezligi monitoring qilinib, natijalar statistik tahlil etildi. Ushbu metodik yondashuv talabalarning nafaqat nazariy bilimini, balki ularning "yumshoq ko'nikmalari"ni ham rivojlantirishga xizmat qiladi ^[2, 54-b.].

Sotsiometrik so'rovnoma va refleksiv tahlil orqali talabalarning nostandart baholash metodikasiga nisbatan kognitiv va emotsional munosabatini aniqlash maqsadida anonim so'rovnoma o'tkazildi. So'rovnoma natijalari talabalarda fanga nisbatan ichki motivatsiyaning ortishini hamda mustaqil ish topshiriqlariga nisbatan mas'uliyatli yondashuv shakllanganligini ko'rsatdi. Pedagogik psixologiya nuqtai nazaridan, bunday yondashuv talaba va o'qituvchi o'rtasidagi subyekt-subyekt munosabatlarini mustahkamlaydi ^[10, 115-b.].

Tadqiqotning metodologik dizayni kognitiv psixologiya va zamonaviy pedagogik texnologiyalar sinteziga asoslangan bo'lib, u olingan natijalarning validligi va ishonchliligini ta'minlaydi ^[3, 75-b.].

Oliy ta'limda mustaqil ishlar samaradorligini ta'minlash maqsadida qo'llaniladigan nostandart testlar o'zining strukturaviy tuzilishiga ko'ra bir necha kognitiv-metodik turlarga bo'linadi. Strukturaviy-mantiqiy ketma-ketlikni tiklash ("zanjirli" testlar) metodikasi talabadan tarqoq holatdagi axborot elementlari o'rtasidagi ierarxik, mantiqiy yoki xronologik bog'liqlikni transformatsiya qilishni talab etadi. Ushbu jarayon nafaqat faktologik bilimlarni, balki obyektlarning funksional bog'lanish qonuniyatlarini anglash darajasini ham ko'rsatadi va algoritmlash ko'nikmasini, jarayonli tafakkurni hamda tizimli tahlil qobiliyatini rivojlantiradi ^[9, 102-b.].

"Xatoni tahrirlash" metodikasida o'quv materiali (matn, formula, sxema) tarkibiga qat'iy qonuniyatlarga zid bo'lgan mantiqiy yoki ilmiy xatolar kiritiladi, talaba esa ushbu xatolarni aniqlab, ularning to'g'ri variantini argu-

mentlar asosida isbotlab berishi lozim. Mazkur yondashuv talabning kognitiv hushyorligini oshiradi va uning materialni nafaqat bilish, balki uni tanqidiy tahlil qilish darajasini baholash imkonini beradi [2, 58-b.].

Situatsion-evristik (keys-test) modellashtirishda esa talaba faoliyatida uchrashi mumkin bo'lgan real professional muammo yoki murakkab vaziyat modellashtiriladi va undan vaziyatni diagnostika qilish hamda eng optimal strategik yechimni tanlash talab etiladi. Bu metodika nazariy bilimlarni real pragmatik muhitda sintez qilish ko'nikmasini shakllantiradi hamda Blum taksonomiyasidagi "qo'llash" va "tahlil" bosqichlarini qamrab olib, professional kompetentlikni rivojlantirishning muhim omili hisoblanadi [5, 82-b.].

Metodik tavsiyalar doirasida oliy ta'lim muassasalari professor-o'qituvchilari tomonidan talabalarning mustaqil ishlarini nostandart testlar asosida loyihalashda bir qator konseptual-metodik tamoyillarga amal qilish zarur. Test topshiriqlarining murakkablik darajasi talabning intellektual salohiyatini "zona priblijennogo razvitiya" (yaqin rivojlanish zonasi) doirasida faollashtirishi lozim bo'lib, asosiy urg'u Blum taksonomiyasining quyi kognitiv bosqichlaridan yuqori darajadagi – tahlil, sintez va baholash ierarxiyasiga yo'naltirilishi zarur [6, 218-b.].

Nostandart testlar talabani ma'lumotlarni shunchaki identifikatsiya qilishdan ularni konseptual tushunish va interpretatsiya qilish darajasiga olib chiqishi shart. Shu bilan birga, mustaqil ish uchun mo'ljallangan nostandart testlar talabani faqat asosiy darslik bilan cheklanib qolmasdan, qo'shimcha ilmiy adabiyotlar, elektron kutubxonalar va xalqaro ma'lumotlar bazalari (Scopus, ScienceDirect va h.k.) bilan ishlashga rag'batlantirishi kerak, bu esa axborot kompetentligini hamda muammoni hal qilish uchun zarur resurslarni mustaqil qidirib topish ko'nikmasini rivojlantiradi [7, 48-b.].

Test topshiriqlarini kreativ-interaktiv shaklda modellashtirish, ya'ni gamifikatsiya elementlarini o'z ichiga olgan zamonaviy raqamli platformalardan (Quizizz, Kahoot, LearningApps, Mentimeter) foydalanish ularning vizual va mantiqiy jozibadorligini oshirib, talabning kognitiv faolligini kuchaytiradi hamda real vaqt rejimida qayta aloqani ta'minlaydi [9, 108-b.]. Har bir nostandart test topshirig'i aniq bir professional kompetensiyani o'lchashga xizmat qilishi, testlar nafaqat natijani baholashi, balki talabning o'quv materialini o'zlashtirishdagi "mantiqiy bo'shliqlar"ni aniqlash imkonini ham berishi lozim, bu esa o'qituvchiga ta'lim trayektoriyasini korreksiya qilish uchun asos yaratadi [2, 62-b.].

TAHLIL VA NATIJALAR

Nostandart test topshiriqlarining oliy ta'lim pedagogik jarayoniga, xususan, talabalar mustaqil ishlariga integratsiya qilinishi natijasida ta'lim oluvchilarning intellektual va professional rivojlanishida quyidagi transformatsion o'zgarishlar kuzatilishi prognoz qilinadi:

- 1. Kognitiv avtonomiya va konstruktiv yondashuvning shakllanishi:** An'anaviy testlarda talaba tayyor variantlar ichidan mosini identifikatsiya qilish bilan cheklangan bo'lsa, nostandart testlar o'quv faoliyatini "javobni izlash" paradigmasidan "javobni konstruksiya qilish" paradigmasiga o'tkazadi. Bu jarayonda talaba axborotning passiv iste'molchisidan uning faol interpretatoriga aylanadi. Natijada talabalarda mustaqil bilim olish ko'nikmalari shakllanadi, bu esa ularning kelajakda kutilmagan professional muammolarni hal qilishdagi adaptiv salohiyatini oshiradi [9, 112-b.].
- 2. Baholash tizimidagi determinizm va obyektivlikning takomillashishi:** Nostandart testlar baholash jarayonidagi subyektivizm va tasodifiylik (taxmin qilish) omillarini sezilarli darajada minimallashtiradi. Bilimlarni nazorat qilishda asosiy urg'u mexanik xotira darajasiga emas, balki mantiqiy-tahliliy tafakkur va metakognitiv qobiliyatlarga qaratiladi. Bu esa baholash tizimining diagnostik funksiyasini kuchaytirib, talabning haqiqiy intellektual kompetensiyasini namoyon etadi. Bunday yondashuv talabning o'z bilimidagi real "bo'shliqlar"ni anglashga va o'z-o'zini korreksiya qilishga xizmat qiladi [10, 124-b.].
- 3. Motivatsion-qadriyatli yo'naltirilganlikning ortishi:** Nostandart topshiriqlarning kreativ va evristik xarakteri talabada intellektual qiziqishni uyg'otadi. Mustaqil ish endi zerikarli akademik majburiyat emas, balki o'z salohiyatini sinovdan o'tkazish maydoniga aylanadi. Tajriba-sinov natijalari shuni ko'rsatadiki, bunday metodik muhitda talabning o'quv faniga nisbatan ichki motivatsiyasi barqarorlashadi va bilimlarni o'zlashtirishga nisbatan mas'uliyatli pozitsiya shakllanadi [2, 68-b.].

Xulosa qilib aytganda, kutilayotgan natijalar talabani shunchaki imtihon topshiruvchi subyektdan muammolarni hal qiluvchi va kreativ mutaxassisga aylantirishning pedagogik poydevorini yaratadi.

Oliy ta'limda talabalarning mustaqil ishlarini modellashtirish jarayonida nostandart testlar shunchaki "bilim tekshirgich" funksiyasidan chiqib, "kognitiv stimulyator" darajasiga ko'tariladi. Muhokama qilinayotgan metodikaning konseptual afzalligi shundaki, an'anaviy testlar akademik muhitda "ko'chirmachilik" va yuzaki yondashuvga zamin yaratasa, nostandart topshiriqlar talabani intellektual mehnat mahsuloti – javobni "konstruksiya qilish"ga majbur etadi.

Pedagogik psixologiya nuqtai nazaridan, nostandart testlar o'quv jarayonida faqat baholash mexanizmi emas, balki talabaning ichki intellektual resurslarini faollashtiruvchi kuchli motivatsion instrument rolini o'ynaydi [10, 128-b.]. Bu yondashuv talabada "qiyinchilikni bartaraf etishdan qoniqish hosil qilish" hissini uyg'otadi.

Zamonaviy raqamli transformatsiya sharoitida ushbu testlarni raqamli ekotizimlar (Moodle, Kahoot, Socrative) orqali integratsiya qilish baholashning shaffofligini ta'minlaydi va talabaning shaxsiy mas'uliyat trayektoriyasini belgilaydi [7, 52-b.]. Raqamli muhitdagi nostandart testlar talabaga o'z xatolari ustida ishlash imkoniyatini berib, metakognitiv monitoring ko'nikmalarini shakllantiradi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Oliy ta'limda talabalar mustaqil ishini tashkil etishning metodik tizimini tadqiq etish natijasida nostandart testlarning an'anaviy pedagogik asbob-uskunalarni tubdan modernizatsiya qilish imkoniyati asoslandi. O'tkazilgan tahlillar va empirik o'rganishlar quyidagi fundamental xulosalarni shakllantirishga asos bo'ldi:

- 1. Kognitiv arxitekturaning transformatsiyasi:** Nostandart testlar talaba tafakkurini reproduktiv bosqichdan produktiv bosqichga o'tkazadi. Bu jarayonda axborotni shunchaki yodlash o'rmini uni kompleks tahlil qilish, sintezlash va noaniq vaziyatlarda qaror qabul qilish kompetensiyasi egallaydi.
- 2. Motivatsion barqarorlik:** Evristik va mantiqiy elementlar bilan boyitilgan topshiriqlar mustaqil ishning didaktik tabiatini o'zgartirib, uni zerikarli akademik yuklamadan individual ijodiy izlanishga aylantiradi. Bu esa talabalarda "umrbod ta'lim olish" ko'nikmasining poydevorini yaratadi.
- 3. Baholashning ko'p o'lchovlilik:** Mazkur metod nafaqat talabaning xotirasidagi ma'lumotlar hajmini, balki uning kreativ salohiyati, mantiqiy filtratsiyasi va nazariyani pragmatik muhitda qo'llash qobiliyatini o'lchash imkonini beradi. Bu esa baholash tizimining xolisligi va validligini ta'minlaydi.

Yakuniy xulosa sifatida ta'kidlash joizki, nostandart testlarni oliy ta'lim darsliklari va mustaqil ish modullariga tizimli ravishda tatbiq etish nafaqat ta'lim sifatini oshirish, balki global mehnat bozorida raqobatbardosh, nostandart vaziyatlarda o'z yechimiga ega bo'lgan kreativ mutaxassis kadrlarni tayyorlashning strategik mexanizmi bo'lib xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 8-oktabrdagi "O'zbekiston Respublikasi oliy ta'lim tizimini 2030-yilgacha rivojlantirish konsepsiyasini tasdiqlash to'g'risida"gi PF-5847-son Farmoni: <https://lex.uz/docs/-4545884>
2. Azizxo'jayeva N.N. Pedagogik texnologiyalar va pedagogik mahorat. – Toshkent: TDPU, 2006. – 45–62-bb.
3. Anderson, L. W., & Krathwohl, D. R. A Taxonomy for Learning, Teaching, and Assessing. – New York: Longman, 2001. – 67–75-bb.
4. Begimqulov U.Sh. Oliy ta'lim muassasalarida zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalarini joriy etishning ilmiy-nazariy asoslari. – Toshkent: "Fan", 2007. – 56–62-bb.
5. Biggs, J., & Tang, C. Teaching for Quality Learning at University. – McGraw-Hill Education, 2011. – 78–85-bb.
6. Bloom, B. S. Taxonomy of Educational Objectives: The Classification of Educational Goals. – New York: Longmans, Green, 1956. – 201–218-bb.
7. Gulyamov S.S. Oliy ta'limda masofaviy o'qitishni tashkil etish metodikasi: o'quv-uslubiy qo'llanma. – Toshkent, 2020. – 34–52-bb.
8. Muslimov N.A. va boshqalar. Kasbiy ta'lim metodikasi. – Toshkent: "Fan va texnologiya", 2015. – 112–118-bb.
9. Tolipov O'.Q., Usmonboyeva M. Pedagogik texnologiyalarning tadbiqiy asoslari. – Toshkent: "Fan", 2006. – 89–112-bb.
10. Ziyomammedov B. Pedagogika. – Toshkent: "Iqtisod-moliya", 2006. – 112–128-bb.

-
- 13.00.00 Pedagogika fanlari
 - 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
 - 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
 - 13.00.03 Maxsus pedagogika
 - 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
 - 13.00.07 Ta'limda menejment
 - 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
 - 07.00.00 Tarix fanlari
 - 19.00.00 Psixologiya fanlari
 - 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
 - 02.00.00 Kimyo fanlari
 - 03.00.00 Biologiya fanlari
 - 09.00.00 Falsafa fanlari
 - 10.00.00 Filologiya fanlari
 - 11.00.00 Geografiya fanlari

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Ashurov

Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2026. №3(2)

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzirimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.